СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 217. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 3. листопаду 1945. No. 217. New York and Jersey City, Saturday, November 3, 1945.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

СОВЄТИ ЗАЯВЛЯЮТЬСЯ ЗА ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЮ РУРСЬКОЇ ОБЛАСТИ

Советський Союз повідомив Злучені Держави і Велику Британію, що він є за інтернаціоналізацію Рурської области, яка творила найбільш промислову частину Німеччини. Теж кажуть, що Совєти домагались цього вже підчас Потсдамської Конференції. Були тоді за те, щоби великі природні багатства Руру були використані для добра цілої Европи, включаючи Росію і Німеччину. Совєти теж домагаються, щоби бути між тими, що будуть управляти Рурською областю, а якими повинні бути Злучені Держави, Британія та Франція. Та остання є теж за відірвання Руру від Німеччини.

ЛЕТУНСЬКИЙ РЕКОРД

До Вашингтону прилетіли з Японії чотири бомбери марки B-29, відбувши безперервну подорож, яка виносила 6,544 миль. Лет відбули упродовж 27 годин і 29 мінут.

ПЕВНО ВИБРАНО ПЯТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ

До сойму канадійської провінції Манітоба вибрано як послів пятьох українців. Вибрані: І. Соломон, Н. Бачинський, В. Скраба, М. Савчук і В. Данилейко. Два останні побили між іншим і українських комуністів, що проти них кандидували.

ҐРОЗА — КВІЗЛІНҐ

Д-р Ю. Маню, відомий передвоєнний селянський провідник в Румунії, заявив американському кореспондентови, що теперішний румунський премієр є Квізлінґом, який продав інтереси свого краю Росії, яка саме наставила уряд Ґрози.

АМЕРИКАНСЬКІ СЕРБИ ПРОТИ ТІТА

Діонізій, епископ сербської східно-православної дієцезії в Злучених Державах і Канаді, Л. Христофер, голова Сербської Народної Федерації, та М. Дучіч, Голова Сербської Національної Ради в Америці, вислали спільне меморандум до президента Трумана і секретаря стейту Бирнса в справі подій в Югославії. В ньому стверджують, що Югославія є в руках комуністів з Йосифом Броз-Тітом на чолі, та що влада править при помочі терору і тайної орґанізації Озна, що є такою самою, як було в Німеччині Ґестапо. Меморіял взиває американський уряд, щоб відкликав дипльоматичне визнання, яке дав урядови Тіта.

ЗГАДУЄ СЛАВНОГО УКРАЇНСЬКОГО ЛЕТУНА

Делос В. Ловлейс, що має свою колюмну в нюйорській газеті „Сан", згадує в числі з 29. жовтня за американського знаменитого летуна, ген. Барні М. Ґілеса. При тому присвячує половину колюмни совєтському майорови Івановн Кожедубови, українцеви, років 25 з синіми очима, що знищив 62 німецькі літаки. Каже, що він родом з України, де батько його живе ще тепер на фармі. Летунську воєнну карієру роспочав в 1943 році, а найбільшу славу здобув у повітряних боях з німцями над Дніпром, збивши 11 націстівських літаків в одному тижні. А потім літав далі над Бугом, Дністром, Прутом, і так далі, аж до Висли і Одри. Він був другим щодо команди в Жукова „Маршалськім Полку", що його вживали там, де заходила найбільша небезпека.

СКРИПАК Р. ПРИДАТКЕВИЧ НА ТУРНЕ „ЮССО"

Відомий композитор і скрипак-артист, Роман Придаткевич, поїхав в артистичну поїздку на Пасифік, зааранжовану орґанізацією ЮССО. Пише, що вояки всюди приймають їх з ентузіязмом. В програму виступів входять і українські композиції. Каже, що стрінув в часі одного з виступів американського вояка з польського роду, що танцював „Чумака", якого вивчив у Бофало від одного з інструкторів школи В. Авраменка.

ЗАСИПТЕ УРЯД І ПОСЛІВ ПИСЬМАМИ І ТЕЛЕҐРАМАМИ!

Конгрес Американських Поляків видав відозву „до всіх, в яких жилах пливе польська кров", щоб зараз засипали американський уряд і послів та сенаторів у конгресі листами і телеграмами, в яких ствердилиб, що Польща не є вільна, а тільки в руках комуністів, наставлених Москвою. Чейже на таку Польщу не дав згоди американський уряд, кажеться у відозві. Це сказав урядови Конгрес Амер. Поляків, а тепер, каже відозва, черга на всіх громадян польського походження.

Чи не повинні так поступати американські українці в справі України і українських біженців, як до цього вже нераз накликалось!

МОЛОТОВ ВІДКИДАЄ ПРОХАННЯ ЖУРНАЛІСТІВ У СПРАВІ ЦЕНЗУРНИХ ПОЛЕКШ

Асоціяція американських і британських кореспондентів у Москві віднеслася до Вячеслава Молотова, комісара справ заграничних, з критикою цензурних відносин у Совєтах та з проханням зарядити якісь зміни. Молотов не дав на це відповіди, кажучи, що письмо не є стисле. Кореспонденти написали, що Совєти є нині одинокою аліянтською потугою, що далі держить воєнну цензуру. Казали, що через те кореспонденти тратять у вільнім світі на вартости, а їх відомостям з Совєтів ніхто не дає віри. У письмі назвали совєтську цензуру диктаторською і самовільною.

ПЕРЕСЕЛЕНО 24 ТИСЯЧІ УКРАЇНСЬКИХ РОДИН

З українських земель, що залишилися під Польщею, мало переселитись на українські землі під Совєтами 24,000 українських родин. Це сказано, як подає ОНА, в комунікаті польської репатріяційної комісії. Ці українці жили в округах Ясло, Новий Торг, Новий Сад, Горлівщина. Їхні господарства перебрали поляки, головно мазури. Знов польська амбасада в Москві, кажеться далі, робить старання, щоб переселювати поляків з Совєтського Союзу до Польщі. Це має відноситись у першу черґу до польських кольоністів на українських землях.

СМЕРТЬ СИНА ПОЕТА ОЛЕСЯ

В спогаді Дмитра Андрієвського п. н. „Наше увязнення", що друкований в канадійськім часописі „Новий Шлях", згадується за смерть Ольжича (д-ра Кандибу), сина славного поета Олеся. Він повісився в націстівській тюрмі, попередно тяжко збитий при допитах. Таку вістку передав увязнений поляк Бандері, що був теж у тій самій тюрмі, а цей передав у часі вязничного проходу Андрієвському.

ДЯКУЄ ГРЕЧУСІ И ХРУЩОВУ

Совєтські джерела подають, що мейор міста Будапешту прислав Гречусі, „голові Президії Верховної Ради Радянської України" та Хрущову, „голові Ради Народніх Комісарів України" телеграму з подякою „за гостинні виступи артистів державного ансамблю пісні й танцю Рад. України в столиці Угорщини". Виступ відбувся під проводом артистки Лідії Чернишової.

АЛЕКСІЙ МІЖ „СЛОВЯНАМИ"

Прибувший з Москви висланник московського патріярха, архіепископ Алексій, буде, як заповідають на конференції Конгресу Американських Словян, що відбудеться 11. листопаду в Ню Йорку і проведе інвокацію, як це пишеться в большевицьких У. Щ. Вістях. Цей Конгрес це ніщо інше, а пропаґанда в користь Росії та большевизму, ведена комуністами явними, або прикритими, що їх мають між собою різні словянські групи в Америці. Кшицкі, провідник цього Конгресу, тепер у Варшаві, куди його спровадив Совєтами наставлений польський уряд.

В КИЇВСЬКИ ТЮРМАХ…

З Лондону звідомляють, що в Києві є між вязнями коло 300 українських греко-католицьких священиків з Галичини, між ними архієпископ Йосиф Сліпий зі Львова і еп. Йосиф Коциловський з Перемишля. Куди вивезені інші українські епископи, не знати. Теж кажеться, що в Карпатській Україні позамикано українські греко-кат. церкви.

ЗДАЮТЬ З НОВОГО ВРОЖАЮ

Совєтські джерела подають, що „селяни Львівського сільського району зорганізували 14. серпня велику хлібну валку, здавши 12,500 пудів нового врожаю".

КОЛГОСП ІМ. КАЛІНІНА

Уже є такий в галицькому Снятині, тепер Дрогобицького районі!

ЗВЕРНЕНЕ КРАДЕНЕ ДОБРО

Харківський історичний музей дістав назад речі пограбовані німцями, а перевезені до Цеденіна біля Берліна. Є там образи славних італійських та голяндських малярів та коштовні килими.

З СКИТАЛЬСЬКОЇ ТРАГЕДІЇ

З Гановеру надійшла вістка, що аліянтський військовий суд присудив на смерть Степана Гончаренка, який, маючи при собі пальну зброю, вбив аліянтського коменданта табору. Вбив його за те, що комендант мав відсилати до Совєтів українців, які не хотіли туди вертати. Таке подає ОНА, додаючи, що Гончаренко вбив свою рідну дочку і смертельно поранив свою дружину.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Не маємо права наставати на поворот!

Хто з українських біженців в Европі, чи з тих, що їх вивезли націсти з українських земель силою на роботи в Німеччині, може і хоче вертати в рідне село чи місто, той повинен вертати в Україну. Та це він сам має вирішити! Ми, американські українці, не казали і не кажемо українським біженцям не вертати на рідну землю. Але й ніхто з нас не має права силувати вертати в Україну тих, що туди не хочуть вертати, чи не можуть.

Ті, що не хочуть, чи не можуть вертати, знають, чому це роблять. Вони були на місці, пережили большевицьку навалу і бачили власними очима, яка це „рідна" влада, та як вона поводиться. Та ми, що не були під нею, чи може були дуже давно, теж знаємо з інших джерел, яка вона. Тому просто з людських причин не маємо найменшого права налягати на українських біженців, щоб вертали, як це роблять комуністи і комунізуючі. І то ще між ними такі, що самі покидали колись рідну землю і могли цілком добре до неї вернути, а проте не вертали, а й тепер не спішаться.

З европейської еміграції звертаються тепер до нас за поміччю. Ось ту поміч, політичну і матеріяльну, що ми її хочемо дати чи даємо, використовують комуністи і комунізуючі на проти-українську пропаґанду, шкалювання цілого самостійницького українського руху. Мовляв не помагають справжній Україні, а тільки „зрадникам України". Є різні способи політичної боротьби, але той, якого вживають тут комуністи і комунізуючі радикали проти нещасних українських біженців в Европі, є таким нікчемним способом з морального й людського боку, що тяжко повірити, щоб люди, живучи на волі, могли так низько впасти. Це вже не схудобіння, але щось далеко гірше, на що ще назви не придумано, бо з таким виродніннням український нарід не мав ще досі до діла. Знаємо про різні недомагання у наших людей, але проте ми завжди вірили, що в кожного є захована навіть у злобі десь на самому дні крихітка доброго серця, що не дасть йому здичіти до такої міри, щоб затратити почуття людяности супроти своїх рідних. Та бачимо, що часи змінились, а з ними позмінювались і деякі люди і пішли „з духом часу" і „поступом". Вони дійшли до такого здичіння, якого не позавидували б їм такі, що витреновані в такому ділі, себто чекісти чи ґестапівці.

Але чи такі типи мають заважувати? Очевидно, що ні. Вони і не заважують, а тільки нечесть приносять українському імені, бож їх акція не обмежується до чисто українського поля і українських людей. Вони обчернюють нещасних біженців перед американцями, а навіть і перед американською владою.

Усе те повинно тільки заставити по людськи думаючих американських українців до відсепарования себе від гнилі та до подвоєння праці на полі допомоги українським біженцям в Европі.

Як є з допомогою рідним в Україні?

Прот. С. П. Третяк, бажаючи післати допомогу на Волинь, в Україні, своїй рідні в рідним селі, описує в нюйорській російській газеті „Новое Русское Слово" все те, що він перейшов, збираючи відомости, як і що та куди посилати. Спершу описує нужду в селі на підставі одержаних листів, як і те, що село знікуди не дістає ніякої допомоги. Автор письма стверджує, скільки він зібрав для Рошен Вор Реліф, для Росії, до чого додає, що зібрав би ще стільки, якщоб та допомога могла дійти до його знищеного рідного села в Україні. Та, каже він, Рошен Вор Реліф приймає тільки посилки для СССР, але не для села! Але що його рідні благають раз-у-раз помочі, то накупив дечого й поїхав до Ню Йорку, щоби дізнатись, як це висилати. Стратив на це сам два дні, а решту дізнався його приятель. Отже спершу пішов на пораду до советського консуля, але той нічого не знав і післав його до Юнайтед Стейтс Шіппінґ Сервіс, а там порадили йому ще раз звернутись до консуля і дали йому спис річей, які можна висилати. В консуля хотів оповідач заплатити за посилку і оплату від посилки, щоб його рідні нічо не платили, бо вони сироти і нуждарі. Та консуль сказав, щоб тим не турбуватись, бо річи будуть там викуплені. Також треба оплатити 100% вартости товару, а як і чим заплатять? — представляв оповідач консулеви. Потім пішов до різних пересилкових компаній і там дізнався, що податок від посилки платиться тільки в одній країні, в Росії, та що посилки до інших країв ідуть два тижні, а до Росії шість місяців. Пішов до „Юнайтед Стейтс Костомс Гавз" в справі оплати, а звідтам відіслали його до Америкен Експрес Ко., що має своїх представників по цілому світі, але в Росії не має. Пішов до Арморґ, але й там не дали потрібних інформацій, а казали іти до консуля. Та хтось порадив піти до приватної компанії. Там йому допера все розяснили. Отже, як посилає пальто за $20, то в Росії треба заплатити других $20 оплати, а крім того $11 за посилку, разом $51.

Усе це, що написане, чиста правда, пише прот. Третяк. Але що з тої правди бідним жінкам по двох його братах, що погибли у війні, які голі й босі, й десь там у волинському селі, яке не дістає знікуди ніякої допомоги?

БЛАГАЮТЬ ПОМОЧІ З КИТАЮ

Український Конгресовий Комітет дістав листа від Української Національної Кольонії міста Тяньцзіна, Китай, де находиться біля 250 українців з Східної й Західної України. Всі вони головно учасники української визвольної боротьби з років 1917-20. Тепер вони опинились в такому положенню, що їх можуть силою перевести в Совети. Пишуть, що матеріяльно доволі заосмотрені та мають фахи в руках. Молодь покінчила каледжі й володіє знаменито англійською мовою та французькою. Тепер стоїть там американська армія й вони благають, щоб вона взяла їх в опіку і не дала їх силою затягнути у вороже ярмо. Просять американських українців, щоб допомогли їм у їхньому положенні.

НЕМА БУДЕНЦА, А Є АРХІЄРЕЇ...

Нюйорське „Новое Русское Слово" обговорює в редакційній статті те, що Луї Буденц — потомок найдавніших европейських поселенців в Америці, ліберал і довголітний борець за робітничі права, зірвав з комуністами, даючи за причину те, що „комунізм має на цілі встановлення тиранії над людською думкою, та находиться в безнастаннім конфлікті з релігією і правдивою свободою". Часопис каже, що сталінці є стурбовані випадком, що такий визначний комуніст відпав від них і вернув до церкви, але зате мають православних архієпископів, що до них пристають. От хочби, пише часопис, архієпископ Серафим Карловацький, що служив вірно Гітлерови, чи Нестор харбінський, що 20 літ служив вірно Гірогітови і благословив „японський похід на Китай і Росію".